

Артур Млоян

Безтурботний час

Дійові особи:

Саша – дівчина, 22 роки

Влад – хлопець, 28 років

Голоси

Працівник – чоловік, 35 років

Сцена перша

Початок чергової хвилі Covidного карантину.

Центр міста. Велика однокімнатна квартира-студія з високими стелями.

Мінімалістичний дизайн. Посередині стоїть ліжко.

Саша і Влад лежать у ліжку під ковдрою, але з захисними масками на обличчі. Вони щойно кохалися.

Влад приспускає маску.

Влад. Знаєш, є дерева які не дають потомство все життя. Все життя не дають, а наприкінці життя – дають.

Саша. А наприкінці життя дають... *(пауза. Приспускає маску. заглядає під ковдру).*

Влад. Що ти робиш?

Саша. Я просто подумала... Тобі не здається, в наш час побачити непристойне за безпосереднім занадто легко?

Влад. Можливо. Але іноді це виправдано.

Саша. Але тобі не здається, що сучасні конотації відрізняються чорнушністю?

Влад. Так, конотація цікава річ... Сучасність – річ ще цікавіша.... А ти часто думаєш про таке?

Саша. Буває. Думаю, в мене проблеми з критичним мисленням.

Влад. Які саме?

Саша. Ну, мені здається, що я частіше, ніж треба, – нічого не думаю, аніж думаю; в голові геть пусто. Тому, останнім часом, я свідомо впадаю в крайнощі: форсую думки, використовую всі розумні слова, які колись чула, прослідковую логіку, роблю висновки, на які, можливо, не маю права.

Влад. Цікаво.

Саша. Інколи виходить дуже зарозуміло... Але думаю, до цього можна звикнути. В тебе вже зароджується фобія?

Влад. Анітрохи.

Саша. Ти казав про якесь дерево.

Влад. Дерево? А-а-а, дерево... Дерево, дерево...

Саша. Дерева, які народжують тільки наприкінці життя.

Влад. А-а-а... А знаєш, що потім?

Саша. Що ти маєш на увазі?

Влад. А потім – дерева помирають. Це все, що я хотів сказати, здається.

Саша. А. Ага...

Пауза.

Саша. Ця історія якось стосується твого нинішнього візиту?

Влад. Наприклад?

Саша. Ну, наприклад, ти хочеш сказати мені, що все було добре, але ми ніколи більше не побачимось.

Влад. Ахаха. Не думав про це. Сподіваюсь, що ні. Сподіваюсь, в нас все тільки починається.

Саша. Я не впевнена, чи це гарна ідея. Я про це ще не думала... але добре. А тебе не бентежить, що в нас все починається паралельно з карантином?

Влад. В цьому є щось пікантне.

Саша. Пікантне? Чому пікантне? Це тому, що ми були в масках? Думаєш, маски треба... переосмислити? Думаєш, з масками ми перегнули?

Влад. Ну, було оригінально. Але, якщо ти не проти, я свою зніму.

Владзнімає маску, бере телефон. Одягає маску назад на голову, наче гребінь.

Робить селфі з Сашею.

Саша встає з ліжка, виходить на балкон. У дворі гудить сміттєвоз.

Саша. Знаєш, весь час мені трапляються якісь дивні люди... Може не дивних людей не існує? От раніше... Ти не проти, якщо я з тобою поділюсь?

Влад. Нє, нє, давай, ділись, мені цікаво.

Саша. Раніше тут жив один діджей. Красивий... Але дивний. Ходив записував гул сміттєвозів. Робив з цього мікси... Марив просто, шукав скрізь свій ідеальний гул. Чув сміттєвоз за квартал і кожна ніч підривався, наче ошпарений. В будь-якому стані. Серйозно. Я не жартую. Наче його струмом вдаряло. Завжди дивувала ця його здатність так швидко мобілізуватись. Черговий сміттєвоз ще не заїжджає у двір, голуби ще не розлітаються, щури ще не розбігаються – а він вже зіскочив з ліжка, за два кроки пролетів всю кімнату і став біля вікна.

Що він в ньому шукав?

Я просиналася, зазвичай, коли він вже стояв в позиції, завмерши, з включеним мікрофоном, наче мумія. Іноді мені здавалося, що мені це сниться. Але мова не про те, просто цей звук діяв на нього, як ентомологічна шпилька на метелика. Він зразу ставав сухою, чужою істотою. Ну, власне, він і був мені чужим. Але, я, власне, радше хотіла сказати про дивність людей...

Влад. Мені здається, я звичайна людина. Пишу програми. Граю в ігри. Іноді тільки бачу дивні сни. Але дивні сни бачать всі... піду в душ.

Йде до ванни. Включає воду.

Саша. Дивні сни... Дивні сни...

Підходить до ванни.

Саша. Розкажи мені про твої сни.

Влад. Зараз?

Саша. Добре, тоді спершу я.

Останнім часом вони стали реальними, як в дитинстві. Такий спиш і, спочатку, не розумієш, що це інший світ, з якого ти скоро вийдеш. В тебе таке буває?

В мене таке буває. Наприклад, якимось мама подарувала мені ляльку, про яку я мріяла... І я просто шкірою відчула з якого матеріалу зроблена її сукня. А в тебе? Тепер твоя черга.

Влад. Ну... мені якимось наснилося, що я тримаю дуже класний пістолет... Бах-бах... А ще дівчина, в яку я був закоханий...

Саша. В цих ілюзіях є щось дуже жорстоке і несправедливе. Ти так не вважаєш? Особливо коли переживаєш це дитиною. Коли відбувається щось приємне для тебе і близьке, у що ти віриш... але разом з тим, існує мить усвідомлення, що скоро це все закінчиться... І завжди гостра потреба втримати те цінне, чим ти у сні заволодів, виливається в розчарування.

Шум води припиняється, Влад і Саша повертаються до кімнати.

Може ця дитяча боротьба за актуалізацію марень і є головним джерелом наших травм? Як ти вважаєш?

Влад. Можливо... Мені вже треба йти.

Саша. Добре.

Влад. А ти правда завжди така... е-е-е, особлива?

Саша. Час від часу. Хоча я не відчуваю себе особливою.

Влад. Я тобі напишу.

Саша. Ні, краще я тобі.

Сон перший

На імпровізованій сцені, з декораціями, які мають вигляд сараю, повного худоби, дивним чином пересувається маленька, наче лялька, Саша в дитячій сукні.

У повітрі щось дзижчить.

Саша. У мене були колись родичі, у всіх колись були родичі... іноді мені здається, що моїми родичами були мухи. Хі-хі.

І я наче літаю у великому ситному сараї з іншими мухами, які мене дуже уважно слухають і вважають мене особливою... іноді мені здається, що це *не* зграя мух, а хащі нісенітниць, в середині яких, на деревах, висять люди... а потім одна нісенітниця зривається і падає прямо у мою свідомість, і стає молодим метеликом, і летить, летить, летить. І я лечу, лечу, лечу разом з ним. Молодію, старію, старію... і мене вже ніхто, окрім нього, уважно не слухає і не вважає мене особливою, але мені цього вже і не треба.

Сцена друга

Саша сидить на балконі і дивиться у вікно.

Влад сидить в кріслі, працює на ноутбукі.

Саша. Знаєш, про що я думаю?

Влад. Про що?

Саша. А ти зараз зайнятий?

Влад. Трохи.

Саша. Люди так схожі на голубів... А цей офісний центр, чи банк, так схожий на голуб'ятню. Голуб'ятню нового часу. Хіба ні?

Влад. Ти маєш на увазі архітектурні особливості? Те, що вона зроблена зі скла?

Саша. Ага... Думаєш, тут є курилки у приміщенні?

Влад. Ну... напевно є. Я ніколи в таких закладах не кутив.

Саша. А чому ж тоді люди виходять на задній двір, кучкуються, курликають, ходять одне за одним і дуже нагадують собою голубів? Подивись.

Влад встає з крісла і виходить до Саші на балкон.

Спостерігають.

Саша. Думаєш, вони ризикують своїм здоров'ям, коли погоджуються працювати в такий час?

Влад. Так, але я вважаю, що люди в принципі ризикують здоров'ям, як тільки народжуються.

Саша. Що ти маєш на увазі?

Влад. Ну, в сенсі, обмеженість часових ресурсів, просторових, вразливість. Життя іде, часікі тікають, діти просять їсти... Як не вірус, то щось інше, стрес, наприклад, обов'язково впливає і на якість життя, і на її тривалість.

Саша. Розумію... Задоволення простих потреб вилучає з життя складову змісту... Людина перетворюється на активний елемент суспільства споживання, потрапляє в маркетингову пастку, в пастку власної ненаситності.

Влад. Ну, якоюсь мірою.

Саша. З іншого боку, я думаю, переймання про сенс вилучає складову простого задоволення, людина перетворюється на ідейного фріка і потрапляє в пастку інтелектуального снобізму... Світоглядне гетто...

Влад. Що ж, думаю, і таке можна припустити при певних обставинах.

Саша. Але в чому ризики? Я наполягаю, що повинні бути ризики.

Влад. Яких ризиків тобі не вистачає?

Саша. Тих, що пов'язані з усвідомленням стану речей, а не з несвідомим. З активною і свідомою протидією чомусь, що може людину зруйнувати.

Влад. Наприклад?

Саша. Наприклад, взяти голубів. Чим вони ризикують, коли люди їх кормлять хлібом?

Влад. Не знаю. Ризикують залишитись голодними?

Саша. Так. Але ні. Не в тому сенсі. Вони ризикують своїм здоров'ям.

Влад. Чого це?

Саша. Бо бояться, що їх схоплять і відкрутять їм голови. Саме через це ж вони відскакують від різких рухів? Але нічого подібного їм не загрожує.

Влад. Ну, є місця у світі. Той же Китай.

Саша. Але вони не там. Тому бояться їм треба не цього, а того, про що вони не знають.

Влад. Боже, і чого ж вони не знають, ці нещасні пташки?

Саша. А не знають вони, що хліб дає їм тільки відчуття насиченості, і не дає фактичної насиченості, – про це пишуть на орнітологічних сайтах – а це може призвести до того, що в них розів'ється рахіт чи закупориться кишечник.

Влад. Бідні тупі пташки...

Саша. Не смійся. Пташки всього цього не знають і не можуть знати, тому вони ризикують щодо одного, а біда приходить від іншого. Від того, до чого вони, по суті, прагнуть.

Влад. Іронія долі.

Саша. Правильно, іронія долі.

Влад. Чи, швидше, сарказм долі, ніж іронія долі.

Саша. Це був приклад стосовно ризиків.

Пауза.

Влад. Тобто ти хочеш сказати, що вони не ризикують?

Саша. Так, я хочу сказати, що вони не ризикують, за великим рахунком. Вони просто, в якомусь сенсі, легковажні.

Пауза.

Влад. Але як мені бути, якщо я голодний голуб, який сидить в Пекіні на площі Тяньаньмень і хоче їсти, а у людей навколо, як на зло, тільки хліб і підступні погляди?

Пауза.

До речі, а ти знала, що там голуби масивні, наче наші кури? І мене радує, що не все так однозначно, якщо вони доживають до таких розмірів.

Сон другий

Дуже густий туман. З туману виринають поодинокі голоси людей, які там заблукали.

Голос. Гулі-гулі-гулі. Гулі-гулі-гулі.

Голос. Я перепрошую.

Голос. Чого тобі?

Голос. А де ми?

Голос. Спитайте краще, на якому ми світі?

Голос. Схоже на те, що нас всіх з'їли.

Голос. Мене точно з'їли, з хлібом святим і водою.

Голос. І мене. Якраз під час розмови про екологічні ризики.

Голос. Хто тут такий розумний?

Голос. Тут геть одні debilи, від нас багато що приховують.

Голос. Я лікар. Здається, це схоже на болото. Наче вода, але не вода. Наче земля, але не земля. Знизу все чорне.

Голос. Цікаво, у «чорного» тут які конотації?

Голос. А в мене взагалі абсурдна ситуація. В моїх кишках заплутався один малолітній демонстрант. Йому стало зовсім погано, але помер не він, а я.

Сцена третя

На вулиці сильна спека.

Саша сидить навприсядки на балконі, наче ховаючись від когось.

Влад відкриває вхідні двері своїм ключем.

Саша дивним чином, наче підліток, підбігає до нього...

Саша. Боже, де ти так довго? Бачив чоловіка під під'їздом?

Влад. Не помітив. А що?

Саша. Тут було ціле кіно! Зараз, зачекай.

Саша обережно, навприсядки заходить на балкон і обережно виглядає на вулицю.

Стоїть...

Влад теж підходить подивитися.

Ні-ні-ні.

Влад киває комусь на вулиці.

Боже, як незручно... яка незручна ситуація... А тепер він пішов?

Влад. Пішов.

Саша визирає у вікно. Знов ховається.

Влад. Хто це?

Саша. А як він відреагував?

Влад. Наче дуже знітився.

Саша. Як ніяково... Почувуюся сучкою. Але не розумію, це для мене приємне відчуття чи не приємне...

Влад. Так а хто це?

Саша. Не знаю. Якийсь... працівник.

Влад. Працівник? І що він від тебе хотів?

Саша. Познайтись, мабуть.

Влад. В сенсі?

Саша. Уявляєш, я від нудьги почала в ним загравати.

Влад. Серйозно?

Саша. Мабуть, на сонці перегрілася... Заснула тут. Я трохи неадекватно поведжуся, але ти не зважай. Мабуть, це від почуття провини... Чи ні... Але я не думала, що в нього вистачить нахабства підійти познайтись.

Влад. Вибач, я трішки не розумію. Якась абсурдна ситуація... Навіщо ти ховаєшся?

Саша. Ну, мені стало і смішно, і страшно... Раніше, коли він стояв далеко, на дитячому майданчику, – не знаю чого я назвала його «працівником» – а я тут вигиналась... трішки... Не знаю, як це пояснити. Може через те, що давно не спілкувалася з випадковими людьми. Але, можливо, це через те, що я ніколи не позувала перед випадковими людьми... І мене це розважило.

Влад. Нічого не розумію...

Саша. Не зважай... я дивилася на нього, як на циркову тваринку... Так дивно... Такий жах... Він зовсім пішов?

Влад. Може тобі налити заспокійливого?

Саша. Можливо... Але скажи, він пішов?

Влад. Ну, зараз від нас до нього і його колег по дитячому майданчику метрів, мабуть, тридцять... *(дивиться у бік дитячого майданчику)*

Саша. Що там?

Влад. Нічого. Щойно знімали...

Саша. Пфф... Напевно, будуть викладати нас в сторіз. Але я їх вже виклала.

Пауза.

Ця спека діє на мене геть своєрідно.

Влад дістає свій телефон. Дивиться Сашине сторіз.

Саша. Мені здається, що ця ізоляція мене пригнічує і робить дріб'язковою. Не думала, що в мене аж така залежність від соціальних контактів. Подивись, тепер ці типи витріщаються прямо на наш балкон.

Влад. Боюся, що відтепер в ролі циркових тваринок будемо для них ми. І взагалі, на кожну твою фотку в інстаграмі витріщається по триста таких типів. Чого ти переймаєшся?

Саша. Так, таке дивне протиріччя...

Пауза.

Так дивно... До того, як я не знала цього чувака з дитячого майданчику, тобто не мала з ним особистого контакту, його погляд мене не турбував, я його не бачила, його не існувало.

Влад. Але й тепер, ти сказала, він для тебе лише циркова тваринка.

Саша. Облиш, я серйозно... Думаю це тому, що інстаграм, чи фб, чи будь-яку іншу соціальну мережу – я контролюю. Я виставляю туди тільки те, що я хочу. Не знаю, може це трохи ілюзія контролю, але все ж таки... А той чувак, я не контролюю його увагу до мене, я не контролюю... і взагалі, я не хочу, щоб він на мене дивився!

Влад. Можу тільки порадити тобі заспокоїтися і не сприймати це на свій рахунок. Тобі має бути байдуже.

Саша. Так, мені має бути байдуже, але мені не байдуже... Мені не байдуже, доки я сама маю його на увазі... Але, з іншого боку, це нормально, зважати на людину, сприймати її як особистість. Гуманістичні цінності, все ж таки, – основа моєї ідентичності.

Пауза.

Але я ніяк не збагну: нафіга мені сприймати як особистість людину, про яку я думати не хочу, і яка діє на мене деструктивно, перетворюючи зі спокійного, врівноваженого, дорослого суб'єкта на перелякану, егоцентричну, злу сучку. Це якась пастка. Хіба ні?

Влад. Не знаю, вперше з таким стикаюся.

Саша. От і я не знаю.

Пауза.

Влад. Але твоя нетерпимість до працівників дитячого майданчику мене дещо лякає.

Саша. Боже, який ти придурок... Я ж серйозно! *(піднімається з підлоги)*От подивися, хіба всі ці камери, які тут в нас понатикані, бо в нас буржуйський район, це не схоже на елементи реаліті-шоу? А ми? Чи ми не є героями у цій грі?.. Але це мені байдуже. Ти думаєш колись про ті камери? Що якісь охоронці сидять і дивляться на тебе і обговорюють тебе?

Влад. Не впевнений.

Саша. Отож. Бо це ж можна збожеволіти. А цей новий підхід до власної репрезентації, коли люди добровільно створюють на себе цілі сторінки досьє...

Влад. Ти маєш на увазі профілі в соцмережах?

Саша. Так... Хіба не має цей новий підхід унеможливити чутливість до медіаособистого?

Влад. «Медіаособисте»? Ти сказала «медіаособисте»?

Саша. Ага.

Влад. Хм... Ніколи про це не думав, але, припустимо, що має. Навіть припустимо не те, що має, а що в нас просто немає вибору.

Саша. Правильно, ми маємо так думати, щоб не стати параноїками.

Влад. Але твій закид, мені здалося, більше стосувався не медіа, а безпосереднього враження... стосувався відчуття, що за тобою стежать в реальному вимірі, а не у віртуальному.

Саша. Так. А твій – стосувався людей, які дивляться мої сторіз.

Влад. Вибач, я втратив зв'язок.

Саша. Окей. Але послухай, якщо казати лише про медіа, то хіба не має відбуватися все ж таки знецінення цього медіаособистого? Адже по цю сторону екрану – жива людина, яка ховається від живого погляду, а по ту сторону – медіальний конструкт, сконструйована, так би мовити, медіасоціальна одиниця людини, якій на цей чужий погляд пофіг. Ти згоден?

Влад. Частково.

Саша. Але ж ти розумієш, що світ віртуальний і світ реальний –це геть інші світи, які геть відрізняються? Але що робимо кожен день я, ти, ми, вони (*показує у бік дитячого майданчику*)?

Влад. Що?

Саша. Ми кожен день про це забуваємо!

Влад. Думаю, ти станеш зіркою в обох світах. (*показує в бік дитячого майданчику*) Вони тебе знімали.

Сон третій

Інстаграм. Відео з дитячого майданчику.

З'являється Працівник. Голосно регоче, зникає.

Шумний екран, який видає шиплячі звуки.

Знов з'являється Працівник, але у військовій формі. Біля нього стоїть РПП.

Працівник(*дивлячись у камеру*). Закохані... Тримайтесь за ручки. Дивляться одне одному в оченятка. Трутяться одне об одне губками. Розповідають одне одному історії з минулого. Гіркі історії з минулого і солодкі історії з майбутнього. Де вони будуть використовувати одне одного з ніжністю і турботою. Дарувати одне одному квіточки, варити одне одному ніштячки. А потім (*дістає РПП*) – бабахxxx! (*з'являється спецефект-імітація вибуху, і відео набуває цукрово-рожевого відтінку*). А що це в нас? А це до нас прилетів бурячоок. (*дістає РПП*) Бабахxxx! (*з'являється спецефект-імітація вибуху, і намальовані підсніжники мляво розлітаються по екрану, наче пір'їнки*) І прийшов час збирати підсніжнички. Виколупувати їх з-під колінних чашечооок брудними рууученьками. Бо підсніжнички – це не квіточки, це осколки, бо на дворі не лііііто і не веснаааааа, бо на дворі – війна і мороз мінус двадцять, а бурячки так просто по морозному небу не літають, якщо хтось перед цим не вийшов з казочки і не має з собою мухи(*дістає РПП. Здійснює реальний постріл у бік Влада і Саші*). Мухи – Ерпегухи.

Голосно регоче.

Трансляція переривається.

Шумний екран.

Сцена четверта

Влад грає у гру на військову тематику.

Саша дивиться на телефоні відео, де лунають постріли і вибухи.

Відкладає телефон.

Саша. Так дивно, коли серйозні речі, пов'язані з життям і смертю реальних людей, подаються як якийсь мультик, який не має ніякого відношення до життя. Загравання з насиллям, намагання перевести фокус на смішне, знецінити біль і страждання. І що ми маємо у підсумку – покоління інфантильних ідіотів, які їдуть в гарячу точку погратися у війнушку.

Влад. Хлопці часто граються в війнушку, був би привід.

Саша. Думаю це стереотип.

Влад. Радше природний інстинкт.

Саша. Насилля не можна сприймати грайливо. Я проти.

Влад. Я теж. Але коли знаходишся всередині, то це справді дуже схоже на гру. Злу, максимально небезпечну, але гру.

Саша. Але ж це не гра!

Влад. Так, але не коли ти знаходишся всередині. Я кажу про середину...Блін...

Саша. А ти був всередині?

Влад. Так... в якомусь сенсі, всі з нас були всередині.

Саша. Я не про те.

Влад. Знаю людину, яка була всередині... ми з ним багато розмовляли про цей досвід, про сприйняття.

Саша. Наприклад?

Влад. Ще він розповідав мені різні історії.

Саша. Перекажеш щось?

Влад. Ага... Вибач. *(відкладає ноут)*

Пауза.

Це не якась особлива історія... просто одна з тих, які я запам'ятав. Якимось вони стояли підрозділом в одному місці. Стояли доволі довго, пару місяців, але нічого серйозного довкола не відбувалося. Було нудно. Почалось пияцтво і все інше. Раптом хтось, неважливо хто, повідомив що десь поблизу них, на позиції, яка для них геть не мала ніякого значення, дислокується ворожий взвод. І от частина хлопців, яка нікому не підпорядковувалась і мала майже повну свободу в прийнятті рішень, вирішила туди піти. Без розвідки, без нічого, просто встали і пішли. Наче в клуб, розважитись. Наче по приколу. Наче для них це не становило ніякої загрози.

Пішло двадцять дві людини, а через три години повернулося шість. Інші – загинули.

Влад повертається до гри.

Пауза.

Саша. Дивно. Наче сумна історія, але мені не сумно. Не виникає співчуття...

Пауза.

Вони самі на це пішли, добровільно, мали всі можливості не йти чи спершу, перед тим, як йти, подумати, і не тільки про себе. А вони поставились до цього надто імпульсивно. Наче їх вилазка – це кіно, а вони наче актори. Наче якщо не вийде з першого разу, то будуть інші дублі.

І взагалі я вважаю, що в епоху постправди треба в школах викладати про занадто емоційне сприйняття інформації...

Пауза. Влад поглинений грою.

Мабуть, коли вони були всередині, то вважали абсурдом те, що нічого не відбувається. А потім їм стало нудно, і з'явилося сильне відчуття безтолковості того, що діється, наче вони проживають життя даремно. Така екзистенційна яма. А потім з'явилася ця інформація. І що вони з нею зробили? Під вигідним кутом підтягли її до сенсу і дискредитували цей сенс.

Влад. *(собі під ніс)* Блін... *(до Саші)* Що ти маєш на увазі під «вигідним кутом» в тій ситуації?

Саша. Ну те, що захоплювати ту територію не мало сенсу. Ти так сказав.

Влад. Так, не мало, за великим рахунком. Це було не найраціональнішим рішенням.

Саша. От. Ну і, тим більше, такими непрофесійними методами. І що вийшло? Ігрове сприйняття насилля перемогло, і поставило їх в таку позицію, в якій і висловлюються, і діють, наче в них, як я казала, є ще десять лишніх життів в запасі... І це, я вважаю, сприяє ще більшому насиллю.

Влад. Можливо. Але ж вони хотіли, щоб насилля скоріше закінчилось, ризикували життям.

Саша. Заради чого?

Пауза.

Я не осуджую. Мені просто цікаво. Цікаво, як воно працює...

Влад(відкладає ноут). Послухай, я більше кажу про сприйняття зсередини і ззовні. Про погляд. А ти наче знецінюєш і ображаєш пам'ять людей, які були на своєму місці, відчували, що вони на своєму місці, ризикували своїм життям...

Саша. Ні-ні-ні, вибач. Я не хотіла нікого ображати. Але мені, правда, незрозуміло...

Пауза.

Хіба може людина відчувати себе на своєму місці, коли в неї летить куля?

Пауза.

Влад(схвильовано). Знаєш, мені теж приходила ця думка якось... Сиджу і думаю, а чи на своєму я місці? А чи справедливо, що мене зараз може вбити якийсь випадковий уламок від снаряду, який випустив теж випадково, можливо, випадково народжений кимось від випадкових стосунків ммм суб'єкт? Це буде дуже невитончена і безтолкова смерть.

Пауза.

Взагалі, будь-яка неконтрольована фігня, яка летить в тебе невідомо звідки і може зашкодити життю і здоров'ю, – виходить за рамки здорового глузду. Це гра не по правилах. Це максимально несправедливо.

Ти не бачиш нікого, хто тобі протидіє. Становище, в якому ти знаходишся, дозволяє тобі тільки звертатися до вищої сили... Бо, фактично, тобі протидіє стихія, яку ти геть не контролюєш. І це страшно.

Саша. Ця невизначеність?

Влад. Ця невизначеність. Думаю, тому раніше вважалось за честь загинути у відкритому зіткненні, аніж уві сні, наприклад.

Саша. Але хіба це не романтичний погляд на війну?

Влад. Але більшість з тих, хто туди йдуть, це романтики-ідеалісти. Звичайно, вони не хочуть, щоб їх сприймали за худобу.

Саша. Але ж це серйозно.

Влад. Звичайно, що це серйозно. Якщо ти зненацька зустрічаєшся на гражданці з відвертим насиллям, це тебе максимально фруструє. Як і будь-яку здорову людину. Але якщо ти вже в епіцентрі, і без легкості ставишся до себе і до такої серйозної штуки, як насилля, ти ціпенієш і перетворюєшся на соляний стовп. Краще вже зразу застрелитись.

Саша. Але чи можна тоді в буденному житті рекламувати насилля? Чи це правильно?

Влад. Яким чином?

Саша. Ну, екшнами всякими, не знаю... цими привабливими образами героїв, які йдуть по трупах ворогів. Які можуть легко робити антигуманні вчинки, вбивати чи калічити когось, прикриваючись благою метою, яка, можливо, тільки для цих героїв і цінна.

Влад. Але це ж кіно. Було б нудно, якщо б всі були правильними.

Саша. Але я не проти, щоб було цікаво. Я кажу, що втрачається зв'язок з реальним болем і стражданням, якщо бачиш це перед собою нон-стоп. Про те, що це впливає на чутливість, на емпатію. Навіть цигарки вже іноді замазувати стали...

Влад. А як же твоя теорія про медійну особистість? Мені здається, не все так просто. Мені здається, все набагато складніше. І всі розуміють, що все набагато складніше, і допоки воно, те кіно, йде фоном і не стосується персонально тебе чи твоїх рідних, то воно й сприймається як щось незначне, пусте, несерйозне... і цю профанацію насилля не можна боятися і присвоювати їй такий вплив на свідомість.

Пауза.

Вибач, я граю в ігри про війну. І який, ти думаєш, основний критерій, на який я дивлюся? Максимальна реалістичність...

Пауза.

Але, в цілому, я з тобою згоден... Але хочу тобі нагадати, що дві світові війни відбулися тоді, коли візуальне мистецтво і кіно, зокрема, було мінімально доступне і мінімально зле...

Пауза.

Саша. Мені здається, що сучасне насилля більше підле, ніж зле. Бо воно не вмів себе визнавати.

Сон четвертий

Маленькі деревця потроху виростають у великі могутні дерева (тополі), які велично гойдаються від поривів вітру.

Сцена остання

Саша сидить навпроти вікна і дивиться, як гойдаються дерева (тополі).

Саша. Дерева такі красиві. Я ніколи так подовгу не дивилася на дерева. Такі великі. Ти бачив, які великі в нас дерева?

Підходить Влад. Дивляться разом.

Влад. Справді великі.

Пауза.

Саша. А які красиві... Як я раніше не помічала цієї краси? Цікаво, чи можна закохатися в дерево?

Сідає поруч з Сашею.

Я замовив нам поїсти. Ти ж хочеш їсти?

Спрацьовує домофон. Влад виходить.

Влад повертається. Розгортає коробку з піцою. Починають їсти.

Саша. Наші стосунки переросли у щось інше. Але ти читав, мабуть, що всі пишуть про велику кількість розлучень. Мені страшно про це думати.

Влад. Про що саме?

Саша. Що близькість може стати токсичною навіть серед людей, які справді були близькими.

Влад. Я думаю, нам зарано про таке думати. Нас поки що це не стосується.

Саша. Але ж ти думав, що колись і у них все було навпаки. А потім перші серйозні розчарування. Перші серйозної помилки.

Влад. Перша за довгі роки самоізоляція.

Саша. Перша за довгі роки самоізоляція в себе вдома. А потім наче якась рука виймає тебе, як рибу з води, з місця, яке ти вважав своїм домом, і кидає спочатку у відро, а потім – на сковорідку.

Влад. Ну, але ж, погодься, не можна з самого початку думати, що все закінчиться. Це не конструктивно.

Саша. Згодна, це не конструктивно... Ти помітив, що рідко хто публічно хизується власним розчаруванням, зокрема, у стосунках? Постійно демонструють тільки позитивний досвід. Красиві милі недвозначні фоточки. Як вони це роблять? Чому? Мені більше властива відсутність демонстрації таких речей.

Влад. Ну ти, в принципі, дивна. А вони... Може вони хочуть поділитися радістю?

Саша. Може... А навіщо?

Влад. Щоб отримати ще більше радості?

Саша. Хм... Може їм хочеться показати приклад? Чи щоб світ став кращим, красивішим?

Влад. Може.

Саша. Чи може просто хизуються. Чи доводять собі, що не все так погано.

Влад. Чи доводять собі, що не все так погано.

Саша. Не знаю наскільки я дивна, може ти просто закоханий йолоп, але світ, мені здається, не стає кращим. Світ стає невротичним. Перетворюється в щось таке наляпісте. В якийсь позитивно-невротичний міфотворчий конгломерат. Там і сям люди закохуються в ідеальні образи, в бульбашки, яких в реальності не існує, і самі бажають бути бульбашками... І як гриби після дощу з'являються крайнощі.

Влад. А ще ти буваєш занадто нудна і занадто сувора.

Саша. Не занадто... Я б заборонила всі няшні фотки. Це перебільшено відверта сентиментальність. Банила б за них, як за непристойні.

Влад. Піца вже ледь тепла. Ти майже не їси.

Саша. Може ти і правий.

Їдять мовчки.

Саша. Вигадала нещодавно одну гру... Суть в тому, що треба дивитися у двір і промовляти, не задумуючись, те, що ти бачиш. Це перша частина. А друга – треба залишати стосовно цього своє спостереження: одну маленьку ремарку з пари слів. Пограємо?

Влад. Давай.

Пауза.

Влад. Поліція приїхала. Обшуковують чоловіка...

Пауза.

Саша. Влада принижує власних громадян... Зрозумів?

Влад. Ага.

Саша. Твоя черга.

Влад. Мужик заліз у смітник. Шукає щось. Злидні.

Саша. Допиває антисептик з пляшки. Цироз печінки.

Обидва відкладають в сторону шматки з піцою, бо їм стає незручно за себе перед цим чоловіком.

Саша. Давай далі. Ребята пішли грати в баскетбол. Безтурботна молодість.

Влад. Дівчата грають в бадмінтон. Безтурботна юність.

Саша. Ти бачиш, до речі, маски?

Влад. Я – ні.

Саша. І я. Але ми легко можемо їх уявити.

Влад. І це теж безтурботний час.

Саша. Можливо, не все так страшно для цих людей... Але люди ще хворіють.

Влад. Число захворювань збільшується.

Саша. А так і не скажеш. Глибоко безтурботний час.

Влад. Випадків захворювань раз в десять більше, ніж на початку.

Саша. Статистика не має влади над суспільством.

Влад. Відчуття свободи від нехтування здоровим глуздом.

Саша. Від втоми від здорового глузду.

Влад. Щось мені це нагадує...

Саша. Дівчата обіймаються. Природна ніжність. ЛГБТ.

Влад. Бабуся з торбою і табуреткою. Малинове варення.

Саша. Абсурд. Теплі пиріжки... Мати з маленькою дитиною. Постпандемійне майбутнє.

Влад. Батько з іншою дитиною.

Саша. Сімейні цінності.

Влад. Зустрічаються.

Саша. Ідилія?

Влад. Можливо... Батько чихає.

Саша. Мати чихає.

Влад. Беруть дітей на руки. В мене скінчилися ремарки.

Саша. Хз. Розбудіть мене хто-небудь.

Влад. Ти бачиш маски?

Саша. Не бачу.

Влад. І я.

Саша. Думаєш, з них виростуть хороші люди?

Влад. Маю деякі сумніви щодо цього. Але чому б і ні?

Саша. А пам'ятаєш, ти розповідав мені про дерево?

Влад. Про дерево?

Саша. Про дерево, яке народжує тільки один раз наприкінці життя і потім помирає.

Влад. Пригадую.

Саша. Навіщо ти сказав це тоді?

Влад. Ліричний настрій.

Саша. І все?

Влад. І все.

Саша. Сучасний світ надто нечутливий, тобі не здається?

Влад. В якомусь сенсі... Це вже не гра?

Саша. Це ніколи і не було грою.

Пауза.

Люди говорять якісь речі, роблять якісь речі, і не розмірковують, до чого це призведе. Як їх можуть почути. Як їх можуть інтерпретувати. Як вони можуть цим змінити атмосферу. Ставлення до себе. Життя інших.

Знаєш, мені хочеться сказати тобі дещо.

Мені здається, у цій тиші я стала більш чутливою до всього внутрішнього, стала більш цілісною; і коли я ставала такою, коли це відбувалося, я рада, що можна було ділитися цим з тобою, передавати, наче на збереження, через наші дивні розмови. Я рада, що ти запам'ятав мене такою, і я, через тебе, теж запам'ятала себе такою, бо я така – собі подобаюсь. І тепер, можливо, коли обставини будуть іншими, коли я вийду в світ і

потраплю у різні, значною мірою, хаотичні суспільні течії, побутові, смакові і світоглядні, завдяки тобі, завдяки тому, що між нами було, мені не вдається себе забути.

Сподіваюся, що і я для тебе була чимось подібним.

Пауза.

Влад. Схоже на прощання.

Саша. Ахаха, ні. Ти забагато думаєш. У цієї історії щасливий кінець. Принаймні, поки що.

Сон останній

Нічний міський двір будинку.

Ліхтарний стовп над смітником.

Світло, що мерехтить.

Звук вантажівки, яка наближається.

Світло зникає.

До двору заїжджає сміттєвоз.

Забирає сміття.

Видно тільки його сигнальні вогні і чути тільки його гудіння.

Липень 2020